

І. Топол,
асистент кафедри мікробіології, вірусології
Запорізького державного медичного університету,
м. Запоріжжя
e-mail: innatopol@yandex.ua

ВПРОВАДЖЕННЯ ДИСТАНЦІЙНОЇ ФОРМИ НАВЧАННЯ У НАВЧАЛЬНИЙ ПРОЦЕС МЕДИЧНИХ ВИШ

Останнім часом модернізація української системи вищої медичної освіти відбувається в умовах динамічного оновлення освітнього простору, імпульсом якого послужили процеси реформування самої системи освіти відповідно до основних положень Болонської декларації, а саме, впровадження європейських норм і стандартів освіти і науки. Як відомо, неперервний професійний розвиток є невід'ємною умовою успішної лікарської діяльності. Якість підготовки майбутніх фахівців багато в чому визначається тією базою знань, умінь і навичок, яка закладається в період навчання студента у медичному виші [2]. Тому перед педагогами стоїть завдання покращення якості професійної підготовки майбутніх фахівців, що тісно переплітається з упровадженням сучасних інформаційних технологій і методів навчання, які дають змогу підвищити ефективність освітнього процесу вищого навчального закладу [3].

Зміни останніх років у галузі вищої освіти наголосили на контрасті між сформованими традиціями й інноваціями в організації навчального процесу та зумовили необхідність впровадження сучасних інноваційних освітніх технологій для розвитку педагогічного процесу [2]. Однією з них стала технологія дистанційного навчання, що набуває поширення у практиці навчально-виховного процесу у вищих навчальних закладах. Головна мета технології полягає у створенні умов для розвитку професійної компетенції особистості майбутнього фахівця, також формування його інформаційної компетентності, стимулювання творчої та самоосвітньої діяльності з поєднанням найкращих традиційних методів та сучасних інформаційно-комунікаційних технологій навчання [4].

У процесі освіти сучасний студент повинен не тільки акумулювати багаж знань, але і сформувані здатність самостійно шукати і продукувати засоби та способи вирішення проблем, тобто він має бути самостійним і ініціативним. У зв'язку з цим, головною особливістю дистанційної освіти у вищому медичному навчальному закладі є забезпечення доступності навчального матеріалу для самостійного розгляду, і саме візуалізація процесу навчання за допомогою застосування електронних технічних засобів забезпечує якісне засвоєння матеріалу. Слід також зазначити, що застосування цієї технології створює можливості не тільки для «передавання» певної інформації від викладача до студента, але й активізує самостійну роботу з використанням інших сучасних освітніх технологій.

Тому, дистанційна освіта має цілу низку переваг, до яких можна віднести наступні: доступність – це можливість займатись у будь-якому місці, де є мережа Інтернет; мобільність – це можливість вибору місця навчання незалежно від поточного місця проживання; використання в навчальному процесі новітніх інформаційних технологій; можливість виконувати завдання у зручний для студента час; індивідуальний темп навчання; творчість, розвиток самостійності, самосвідомості.

Однак хотілося б відзначити і недоліки, пов'язані з дистанційним навчанням, а саме: психологічні, пов'язані з відсутністю «живого» спілкування з викладачем; відсутністю постійного контролю над студентами, а звідси і високими вимогами до самоорганізації і самоконтролю учня; неможливістю використання дистанційного навчання при вивченні

дисциплін, які потребують обов'язкового засвоєння практичних навичок; необхідністю постійного доступу до джерел інформації. У дистанційному навчанні основа навчання тільки письмова. Тому для деяких студентів відсутність можливості викласти свої знання в словесній формі може перетворитися «на камінь спотикання». Однак сьогодні розвиток інформаційних технологій дозволяє частково виправити цей недолік за рахунок застосування відеоконференцій, вебінарів, за допомогою електронної пошти, технології «Skype», спілкування в онлайн- та офлайн-режимі – на чатах і форумах.

Слід зазначати, що у вищих медичних закладах освіти найчастіше використовуються мережеві інформаційно-комунікаційні технології. Серед них найбільшого застосування набули спеціалізовані інформаційні системи, які отримали назву системи управління навчанням (learning management system, LMS). Зокрема, однією з таких систем, яка впроваджується на кафедрі мікробіології, вірусології та імунології Запорізького державного медичного університету, виступає система управління навчанням – EdX. Це середовище дистанційного навчання, призначене для створення якісних безкоштовних навчальних онлайн-курсів. Він уявляє собою комплекс навчально-методичних матеріалів та освітніх послуг, створених для організації індивідуального та групового навчання з використанням інформаційно-комунікаційних технологій. Основними завданнями on-line курсу є:

- об'єднання традиційної форми очного навчання з використанням дистанційних освітніх технологій;
- ефективне засвоєння навчального матеріалу за рахунок підвищення наочності, використання відео супроводу, а також тестових засобів контролю;
- активна взаємодія куратора курсу зі студентами.

Структура навчального електронного курсу включає наступні компоненти: визначення теми відкритого он-лайн курсу; виділення основних навчальних елементів у відповідності з навчальним планом дисципліни; визначення типу відкритого он-лайн курсу (вивчення нової теми, повторення, поглиблення, контроль і т.д.); вибір найбільш оптимальної за технічними і технологічними особливостями моделі; визначення форми проведення курсу (вебінар, веб-квест, семінар, конференція, лекції тощо); вибір способу доставки навчального матеріалу та інформаційні навчальні матеріали; структуризація навчальних елементів, вибір форми їх пред'явлення студентами (текстові, графічні, медіа, малюнки, таблиці, слайди тощо); використання якісних графічних файлів, оснащених звуковим супроводом і анімацією, підвищують засвоєння матеріалу; підготовка глосарія по тематиці відкритого он-лайн курсу; розробка контрольних завдань для кожного навчального елемента он-лайн курсу; вибір системи оцінювання і формування шкали і критеріїв оцінювання відповідей студентів; підбір списку літератури і посилань на ресурси Інтернет (анотований перелік кращих сайтів з даної тематики, сайти електронних бібліотек, журналів) підбір для кожного модуля посилань на внутрішні і зовнішні джерела інформації в мережі Інтернет [1].

На першому занятті викладач-куратор знайомить студентів з онлайн-курсом, озвучує цілі, завдання, основні професійні компетентності, передбачені державним освітнім стандартом вищої професійної освіти. В ході вивчення on-line курсу студенту пропонується ознайомитися з загальними відомостями про курс, вивчити його розділи, виконати перевіірочні роботи і завершити своє навчання виконавши підсумковий тест. Після вивчення окремої теми передбачено поточне тестування або рішення різних ситуаційних завдань з мікробіології для перевірки отриманих студентом знань. А такий елемент курсу як «Електронна лекція» дозволяє студенту вивчати навчальний матеріал у цікавій формі, сприяє розвитку його творчого мислення. З цією метою в кінці кожної електронної сторінки лекції буде пропонуватися питання, відповідь на який буде визначати подальше навчання студента.

Також, слід зазначити, що основним функціональним призначенням кожної «Електронної лекції» є системне концентроване подання нового матеріалу; узагальнення та

систематизація попередньо набутих знань. При цьому, «Електронна лекція» повинна починатися з формулювання чітко визначеної мети та переліку питань, які в ній розглядаються.

Отже, впровадження дистанційного навчання у вигляді відкритих онлайн-курсів є перспективним напрямом педагогічної діяльності у розвитку професійної компетенції майбутніх фахівців.

Висновки. Перехід до сучасних дистанційних технологій навчання, створення умов для їх впровадження, розумне поєднання нових інформаційних технологій навчання з традиційними, формування інформаційної компетентності студентів – складне педагогічне завдання, що потребує розв'язання цілого комплексу психолого-педагогічних, навчально-методичних та організаційних завдань, основними з яких є розробка науково-методичного забезпечення навчально-виховного процесу, інформаційна грамотність викладачів і студентів (уміння орієнтуватись в інформаційному просторі для отримання й оперування інформацією), поширення використання сучасних інформаційних технологій навчання під час викладання предмету у медичному виші.

Список використаних джерел

1. Журавлёва Л. Открытые онлайн-курсы в работе клинической кафедры высшего медицинского образовательного учреждения / Л. Журавлёва, Н. Лопина // Тези доповідей XII Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції «Проблеми та перспективи розвитку науки на початку третього тисячоліття у країнах Європи та Азії», Переяслав-Хмельницький–2016 30–31 січня 2016 р. С.148-150.
2. Закон України «Про Основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007–2015 роки»// Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 2007. – № 12. – С. 102–109.
3. Матвійчук Л.А. Методика впровадження навчальної комп'ютерної програми в навчальний процес підготовки майбутніх інженерів-програмістів/ *Information Technologies in Education*. 2015. № 23. – С. 60-69.
4. Національна доктрина розвитку освіти України. – К., 2008.